



# فواید شرکت گسترده زنان

در

## تعاونیهای روستایی

■ فروزنده جعفرزاده پور

Women in Agricultural Cooperatives ■ منبع By : Elizabeth Cobbold Plunkett Foundation for Cooperative Studies

۱ - فوایدی که این تعاونیها برای زنان به عنوان یک فرد و نیز به عنوان عضوی از خانواده روستایی دارد.

۲ - فوایدی که وجود تعاونیهای کشاورزی دارد.

۳ - فوایدی که این تعاونیهای برای دولت ملی

دارد.

### ● مقدمه

چرا زنان در تعاونیهای کشاورزی، شرکت گسترده و فعالی ندارند؟ چه علتی را می توان برای در صدکم مشارکت آنان در برخی از کشورها ذکر کرد؟ اصولاً چرا باید این دلایل را مورد بحث و بررسی قرار داد؟ دلیل اصلی این بررسی، مد نظر گرفتن نقش حیاتی که زنان در فعالیتهای کشاورزی در بسیاری از کشورها (بخصوص برخی از کشورهای در حال توسعه) ایفا می کنند، می باشد. فواید بسیار ارزنده ای در افزایش مشارکت زنان در تعاونیهای موجود کشاورزی، و همچنین تشویق آنها برای تشکیل تعاونیهای کشاورزی جدید به منظور بهبود جنبه های مختلف کشاورزی وجود دارد. این فواید را می توان از سه جنبه مختلف مورد بحث و بررسی قرار داد، که عبارتند از:

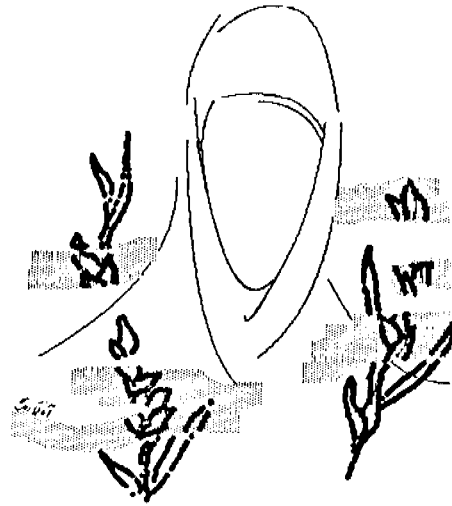
در ارتباط با اهمیت هر کدام از نکات بالا، توضیح داده خواهد شد. لازم به ذکر است که بر اساس شرایط مختلف محیطی (اقليمی) که زنان روستایی در سراسر جهان در آن زندگی می کنند و همچنین با توجه به تفاوت های فردی، این فواید متفاوت خواهد بود. فوایدی که مشارکت هر چه فعالانه تر زنان برای تعاونیهای موجود دارد بستگی به نوع فعالیتی که انجام می دهند یا اهدافی که اعضای آن دنبال می کنند، متفاوت می باشد.

برای دولت ملی کشورهای در حال توسعه، برخی از فوایدی که ذکر خواهد شد، بسیار کاربردی تر می باشد تا کاربرد این فواید برای کشورهای توسعه یافته، ولی موقعیتی که تقویت اقتصادی روستا به

وسيله افزایش مشارکت زنان در تعاونیهای کشاورزی ایجاد می کند، برای تمام دولتهای ملی فایده ای مشترک دارد.

### ۱ - فواید وجود تعاونیهای کشاورزی برای زنان بعنوان فرد و عضو خانواده روستایی

اغلب چنین بیان می شود که زنان به تشخیص فواید یا مزیت هایی که هر نوع کار گروهی برای ایشان یا خانواده هایشان دارد، قبل از این که خود را درگیر یا مشغول هر گونه همکاری نمایند، احتیاج دارند. وقتی که این فواید و مزایا به وضوح قابل تشخیص باشند، زنان به سرعت همکاری می کنند و در آن موفق خواهند بود. به طور یقین مثالهای فراوانی را در نوشته ها و کتب می توان یافت که زنان همچنان به تشکیل گروه های غیررسمی، چه در کشورهای در حال توسعه و چه در کشورهای پیشرفته، معمولاً به منظور رسیدن به یک هدف ویژه، مبادرت می ورزند. به نظر می رسد، اطلاعات بسیار گسترده تری در ارتباط با



نیاز کشاورزی از طریق خرید انبوه آنها ایجاد می‌شود

حد، بیشترین چیزی بود که مورد توجه آنها واقع می‌شد.

### هـ- افزایش درآمد:

با عرضه و بازاریابی مشترک و خدمات مشترک، مثل تولید تخم مرغ، اراده بذرهای ویژه و غیره درآمد آنها افزایش می‌یابد.

برای زنان آسیایی، مهمترین هدف فعالیتهای تعاونی، توسعه اقتصادی است. بنابراین، اهمیت بیشتری به فعالیتهای درآمدزا داده می‌شود... زنان دیگری نمی‌توانستند نیازهای خود و خانواده هایشان را فقط از طریق درآمد اعضای مرد خانواده برآورده سازند... به همین منظور زنان احساس می‌کردند، برایشان بسیار ضروری است که روشها و وسایلی برای به دست آوردن این درآمد مکمل بیابند.

### و- دریافت وام و اعتبارات:

یک تعاونی به سادگی می‌تواند نیازهای مورد درخواست سازمانهای وام دهنده را تامین نماید.

مطالعه‌ای در مورد مشارکت زنان در نیجریه، نشان داد که مهمترین دلیل برای پیوستن زنان به تعاونیها، این بود که آنها قادر به بهبود شرایط زندگی و رفاهی (بوسیله درآمد بالاتر) باشند، تقریباً ۴۰ درصد از پاسخگویان، دلیل فوق را مهمترین هدف خویش ذکر نمودند. ۲۰ درصد دیگر از پاسخگویان امکانات پس‌انداز و صرفه‌جویی را اصلی‌ترین دلیل خویش برشمردند.

### ز - یادگیری مهارت از متخصصین کشاورزی:

تعاونیها می‌توانند، مکان و موقعیت بسیار خوبی برای تماس گروههای آموزش دهنده با کسانی که نیاز به آموزش دارند، باشند.

جذابیت تعاونیهای پس‌انداز و وام دهنده یا سندیکاهای اعتباری و تشکیلات مشابهی برای زنان روستایی در سراسر جهان سوم ممکن است معرفی یا شاخصهای دیگری برای تمایل زنان کشاورز برای دستیابی و کنترل به منابع مالی باشند. در نمونه‌های مختلف، مهمترین و اولین هدف زنان از پیوستن به تعاونیهای اعتباری، به دست آوردن سرمایه برای فعالیتهای شغلی و همچنین اهداف خانوادگی است. (Lamming, 1983, P. 21)

### ح - مشارکت در تصمیم‌گیریها:

زنان می‌توانند احساسات مشترک خود را درباره هر موضوعی به اعضای مورد نظر ارائه دهند و وقتی که لازم باشد در تصمیم‌گیریها مشارکت و نفوذ داشته باشند.

### ط - ایجاد موقعیت اجتماعی و کاهش تنهایی:

تعاونیها می‌توانند، تنهایی و جدایی زنان را در مناطق روستایی به وسیله گردآوری زنان برای انجام یک فعالیت اقتصادی، کاهش دهند، یک تعاونی موقعیتی برای تماسهای اجتماعی و تبادل اخبار و اطلاعات نیز فراهم می‌کند.

از دیگر فواید مشارکت و تعلق در تعاونیها، ارائه همکاریهای تکنیکی است که به وسیله اعضای زن عضو انجمن بازاریابی محصولات ثانویه تخم مرغ و مرغداری در لوزتو (Lesatho) قابل تشخیص است. اغلب آنها در مورد مشکلاتی بحث می‌کنند و کمکهایی مانند: آموزش مهارتهای فنی مورد نیاز برای مرغداری بازرگانی را می‌آموزند. در سوئد، اعضای عالی تعاونیهای کشاورزی، دایره مطالعاتی را در ارتباط با انجمن آموزش بزرگسالان برای اعضای خویش سازماندهی کرده‌اند و این به عنوان یکی از مهمترین فواید برای زنان کشاورز و بسیاری از کسانی که در مناطق بسیار دورافتاده که امکانات آموزشی

فواید شرکت زنان در گروههای سازماندهی شده رسمی منتشر شده است و در اختیار زنان قرار دارد. در این مورد، می‌توان شرکت در تعاونیهای کشاورزی موجود و تاسیس شرکتهای جدید تعاونی را که به وسیله خود زنان کشاورز تشکیل شده‌اند، متذکر شد. برخی از این فواید در ذیل ذکر شده است.

### الف - ایجاد موقعیتی برای کسب درآمد:

به عنوان مثال، سهمی شدن در عوامل تولید با کاشت مشترک در زمین، مالکیت مشترک حیوانات شیرده، مالکیت مشترک ابزار و آلات کشاورزی، درآمد برای آنها ایجاد می‌کند.

### ب - افزایش درآمد:

مذاکره برای قیمت بهتر و افزایش گسترده‌تر محصولات (انجمن‌های بازاریابی) و دسترسی آسانتر به محصولات اصلاح شده کشاورزی سبب بالا رفتن مقدار محصول می‌گردد (تعاونیهای مصرف).

### ج - کاهش هزینه‌های حمل و نقل:

مشارکت زنان در این تعاونیها باعث ایجاد موقعیتی برای آنان می‌گردد که هزینه حمل مواد تولید شده به بازار و کرایه غرفه‌های تجاری و دیگر وسایل مورد نیاز را، با دیگران شریک شوند که سبب پس‌انداز هزینه‌های عمومی می‌گردد.

### د - کاهش قیمت خرید وسایل مورد نیاز:

موقعیتی برای پایین آوردن قیمت وسایل مورد



محدود برخوردار بودند، می‌باشد، زنان برای روشهای کتابداری، بیشترین علاقه را از خود نشان می‌دادند. در حالی که درآمد حاصل از کشاورزی تقریباً کافی بود. به نظر می‌رسد که ایجاد یک موقعیت آموزشی به وسیله تعاونی از ایجاد موقعیتهایی برای افزایش درآمد، بیشتر مورد علاقه زنان بوده است.

در گزارش تحقیقی که در نیجریه انجام شد، زنان مصاحبه شده بیان داشتند که موقعیتشان در جامعه، پس از پیوستن به تعاونی بهبود یافته و به عنوان یک عضو، موقعیتهایی برای شرکت در تصمیم‌گیریها برایشان فراهم آمده است. این ارتقای موقعیت، با این حقیقت همراه بود که آن زنان در افزایش درآمدشان به وسیله تعاونی موفق بودند. بنابراین قادر به پرداخت هزینه‌های تعلیم و تربیت فرزندانشان و کمک در پرداخت هزینه‌های ساخت خانه و غیره بودند و به همسرانشان کمتر وابسته بودند.

## ۲- فواید وجود تعاونیهای کشاورزی

فوایدی که وجود تعاونیهای کشاورزی برای زنانی که از خانواده‌های کشاورز هستند، دارد، این است که افزایش عضویت زنان و همچنین مشارکت زنان عضو سبب شرکت فعالانه آنها می‌گردد. البته این موارد، بر اساس فعالیتها و خدمات ویژه تعاونیها متفاوت است. در تعاونیهای کشاورزی موجود، همسران اعضای مرد و همچنین تمامی دیگر زنانی که در خانواده‌های روستایی وجود دارند - که اکثر آنها در فعالیتهای مربوط به کشاورزی شرکت می‌کنند - به عنوان یک منبع بی‌نهایت ارزشمند، محسوب می‌شوند که تاکنون مورد بحث و انعکاس (انتشار) قرار نگرفته‌اند. باید خاطر نشان کرد که مردم بهترین و ارزشمندترین منبع برای تعاونیها بشمار می‌روند، فواید بیرون آوردن زنان در مناطق روستایی از مزارعشان و پیوستن آنها به تعاونیها بسیار است. تعدادی از این فواید را می‌توان در ذیل متذکر گردید:

الف - موقعیت برای دسترسی بیشتر عرضه یک محصول خاص، عرضه انواع مختلف محصولات یا تولیدات که به منظور گسترش دامنه فعالیتها یا تعاونی بوجود می‌آید. به طور مثال بسیاری از زنان در خانوارهای روستایی در کشورهای در حال توسعه

بالقوه قادر به تولید مقدار کمی از محصولاتی که قیمت اولیه مناسبی دارند. مانند سبزیجات اصلی (اساسی)، گیاهان علفی و بذر گلهای وحشی هستند. تولید محصولاتی که قیمت آنها را نیز به علت این که کار خود فرد است، تحت تاثیر قرار می‌دهد. این مطلب را می‌توان به عنوان مزیت دوجانبه برای تعاونیها و همچنین زنان تولیدکننده در بازاریابی چنین محصولاتی ذکر نمود.

ب - برای تعاونیهایی که در تهیه هر نوع محصولات غذایی و بسته‌بندی آنها فعالیت دارند، اعضای زن تعاونی می‌توانند، به عنوان یک گروه، اطلاعات با ارزشی در ارتباط با عکس‌العمل احتمالی خریداران به محصولات و بسته‌بندی‌های مختلف را ارائه دهند، از آنجایی که هزینه‌هایی که کمپانیهای بازاریابی درخواست می‌کنند، بسیار بالاتر است؛ تعاونیها می‌توانند با استفاده از تجربیات بازاریابی زنان در مغازه‌های خانگی این مبالغ را پس انداز کنند.

ج - اعضای زن تعاونیهایی که بازاریابی مواد

غذایی را انجام می‌دهند، قادرند که بازارهای مختلف خرده‌فروشی را که در آنها خرید و فروش آسانتر است معرفی و راهنمایی کنند.

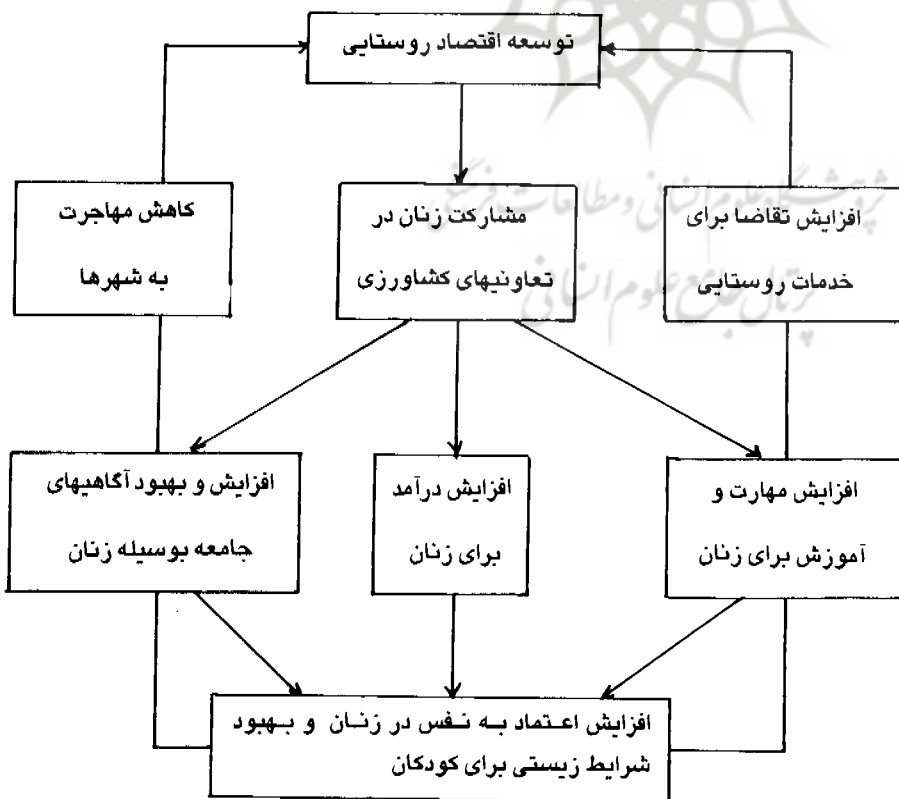
د - موقعیت استفاده از زنان عضو برای تولید وسایل و یا ارائه خدماتی که اعضای تعاونی، به طور مشترک احتیاج دارند. به عنوان مثال: بافتن تورهای ماهیگیری و یا تعمیر آنها، برای یک تعاونی ماهیگیری؛ تولید کیفهای کفنی برای انبار کردن تولیدات، کنترل کیفیت و درجه بندی تولیدات را می‌توان نام برد.

ه - ایجاد موقعیتی برای تعاونیها که اساساً به فعالیتهای مرتبط با اعضا بهبود بخشند، به وسیله استفاده از گروههای سازمان‌دهی شده زنان عضو در انتشار اطلاعات از تعاونیها و انعکاس اطلاعات لازم به هیأت مدیره و مدیر عامل آنان از خانواده کشاورزان. و - با گشودن درها برای عضویت زنان به عنوان یک حق، تعاونی اساساً قادر خواهند بود که سرمایه خود را توسط سهام مشارکتی زنان افزایش دهد.

● یافته، ای تحقیقاتی نشان می دهد که در بسیاری از فعالیتهای زراعی و دامی و به خصوص در برخی از مناطق جغرافیای مانند بوشهر، هرمزگان، گیلان و مازندران بیش از نیمی از نیروی کار را زنان تأمین می کنند، ولی آمارهای ملی مقدار زمان مشاغل در بخش کشاورزی را حدود ۲۰۰ هزار نفر در کل اشتغال بخش، کمتر از ۷ درصد اعلام می نماید.

ح - آموزش و تجربیات مهارتی می تواند، آسانتر در اختیار زنانی که در گروهها، سازماندهی شده اند قرار گیرد تا زنان به صورت انفرادی. نمودار نشان دهنده ارتباط بین مشارکت زنان در تعاونیهای کشاورزی و توسعه اقتصاد روستایی است.

نمودار ارتباط بین مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی و توسعه اقتصاد روستایی



مهارتهای سازمانی در تعاونیهای کشاورزی نشان می دهند، می توانند توسط تعلیمات و آموزشهایی برای رهبری ارتقا پیدا کنند. بنابراین با افزایش تعداد زنان آموزش دیده و همچنین مردان آموزش دیده، خدمات بهتر و بیشتری به زنان کشاورز ارائه می شود.

و - با مهیا کردن امکاناتی برای زنان در مناطق روستایی برای بدست آوردن درآمد و با ایجاد محلی برای اجتماع و ملاقات زنان با یکدیگر، تعاونیهای کشاورزی می توانند، عاملی برای کاهش مهاجرت به مناطق شهری و در نتیجه جلوگیری از خالی از سکنه شدن مناطق روستایی گردند.

ز - تعاونیهای کشاورزی تشکیلات مناسبی برای تهیه اعتبارات و کمکهای بازاریابی به زنان کشاورز که مایل به گسترش یا بهبود تولیدات کشاورزی خویش هستند، می باشد.

ز - به وسیله به مشارکت گرفتن عرضه محصولات کشاورزی زنان و همچنین محصولات کشاورزی مردان، در زیر چتر بازاریابی تعاونی، نقش تجار خصوصی در مناطقی که این تعاونیها فعال هستند، بسیار تحلیل می رود.

### ۳- فواید تعاونیها برای دولت ملی

برای بسیاری از دولتهای ملی، یکی از مهمترین فواید شرکت زنان در گروههای سازمان داده شده، این است که هزینه ارائه خدمات به زنان در گروه، بسیار کمتر از این هزینهها برای ارائه خدمات به زنان به صورت انفرادی است. برخی از خدماتی که می توان به زنان در غالب تعاونیهای کشاورزی و به عنوان اعضای آن ارائه داد، در زیر ذکر شده است:

الف - تعاونیهایی که به وسیله زنان در مناطق روستایی تشکیل می شوند، اغلب باعث بهتر شدن محصولات غذایی و در برخی از موارد بر روی زمینهای مشترک باعث افزایش محصول و در نتیجه افزایش عرضه مواد غذایی در داخل کشور می گردد. زنان با تولید محصولات غذایی، قادر خواهند بود که غذاهای مقوی تری برای فرزندان خود تولید نمایند.

ب - تعاونیهای کشاورزی به زنان کمک می کنند تا کیفیت و کمیت محصولات لبنی خویش را بهتر کرده، در نتیجه، سبب افزایش عرضه شیر (خانگی) و دیگر محصولات لبنی می شوند و دسترسی عموم به آن بیشتر خواهد شد.

ج - گروههایی از زنان کشاورز که در تعاونیهای کشاورزی سازماندهی شده اند، می توانند به آسانی در ارتباط با نیازهای شغلی در زمان طراحی و اجرای برنامه های توسعه ای که ممکن است، فعالیت زنان کشاورز را متاثر کند، مورد مشورت قرار گیرند.

د - تأسیس تعاونیهای کشاورزی توزیع می تواند، در عرضه بذر و سموم مناسب در مقدار کم برای مزارع زنان مفید و مؤثر باشد. در بسیاری از مواقع، به علل بازرگانی در چنین مقادیر کمی، قیمت تأثیری نخواهد پذیرفت و سبب کاهش قیمت نخواهد گردد. بنابراین زنان قادر خواهند بود از چنین کوششهایی برای بهبود محصولاتشان استفاده نمایند.

ه - زنانی که تواناییهای خویش را در مدیریت و